

УДК 342.9 (477)

Олександр ДАВИДОВИЧ

Національний університет “Львівська політехніка”,
Навчально-науковий інститут права,
психології та інноваційної освіти,
аспірант кафедри міжнародного та кримінального права
o.o.davydovych@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-2710-2605>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИМ ПРИГОДАМ: ОГЛЯД СУЧАСНИХ СТРАТЕГІЙ ТА ПІДХОДІВ

<http://doi.org/10.23939/law2024.42.046>

© Давидович О., 2024

Ця стаття присвячена дослідженню проблеми дорожньо-транспортних пригод й огляду сучасних стратегій та підходів, спрямованих на їх запобігання та зменшення. Значущість цієї проблеми полягає в тому, що здоров'я учасників дорожнього руху та безпека руху транспортних засобів на дорогах є однією з найважливіших глобальних суспільних проблем, особливо в умовах постійного зростання кількості транспортних засобів та темпів життєдіяльності міст. У статті розглянуто різні аспекти профілактики дорожньо-транспортних пригод, зокрема правові, технічні, психологічні та освітні заходи. Здійснюється аналіз сучасних тенденцій у розробці та впровадженні програм безпеки дорожнього руху, а також успішних практик зменшення кількості аварій та травматизму на дорогах. На основі дослідження ефективності різних стратегій та програм, спрямованих на зниження аварійності і зменшення статистики потерпілих під час ДТП (ДТП – дорожньо-транспортних пригод), стаття надає інформацію про те, які заходи є найбільш ефективними та як вони можуть бути реалізовані в різних контекстах. Окрім того, наголошується на важливості співпраці між владними органами, громадськими організаціями та громадянами у впровадженні безпеки дорожнього руху. Також у статті докладно розглядається важливість профілактичних заходів, які можуть містити освітні кампанії та просвітницькі заходи щодо безпеки руху транспортних засобів на дорогах. Аналізуються також правові норми і покарання за порушення правил дорожнього руху та можливість вивчення і використання досвіду інших країн, зокрема Польщі, у сфері забезпечення безпеки руху транспортних засобів на дорогах. У заключній частині статті обговорюються перспективи майбутнього розвитку систем безпеки дорожнього руху та виклики, які можуть виникнути в майбутньому. Висновки цього дослідження можуть бути корисними для розробників політики, дослідників та фахівців у сфері безпеки дорожнього руху з метою покращення безпеки на дорогах та зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод.

Ключові слова: дорожньо-транспортні пригоди; безпека дорожнього руху; профілактика дорожньо-транспортних пригод; стратегії безпеки; підходи до запобігання

пригодам; ефективність заходів; технічні та правові заходи; освітні програми; взаємодія між учасниками дорожнього руху; перспективи розвитку систем безпеки; водій.

Постановка проблеми. На сучасних дорогах у всьому світі дорожньо-транспортні пригоди є серйозною загрозою для громадського здоров'я та безпеки. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно понад 1,35 мільйона людей гинуть у дорожніх пригодах, а орієнтовно 50 мільйонів отримують травми різного ступеня важкості [7]. Статистику дорожньо-транспортних пригод з постраждалими в Україні за 2023 рік опублікував Департамент патрульної поліції. Згідно з даними поліції, впродовж 2023 року в Україні сталося 23 642 аварії з загиблими та травмованими, що на 26,9 % більше ніж у 2022 році (у 2022 році сталося 18 628 ДТП) [8].

Дорожньо-транспортні пригоди за період з 01.01.2023 по 31.12.2023

Регіон	ДТП з загиблими та/або травмованими								
	усього			загинуло			травмовано		
	2022	2023	%	2022	2023	%	2022	2023	%
АР Крим									
Вінницька	611	695	13,7	139	156	12,2	750	918	22,4
Волинська	587	818	39,4	94	98	4,3	738	969	31,3
Дніпропетровська	1737	2140	23,2	280	283	1,1	2073	2555	23,3
*Донецька	371	583	57,1	113	157	38,9	542	819	51,1
Житомирська	795	1016	27,8	120	130	8,3	1100	1338	21,6
Закарпатська	435	469	7,8	88	91	3,4	514	543	5,6
*Запорізька	565	803	42,1	82	83	1,2	717	1024	42,8
Івано-Франківська	805	907	12,7	85	108	27,1	1033	1205	16,7
Київська	1267	1807	42,6	183	221	20,8	1551	2270	46,4
Київ	1487	1894	27,4	83	103	24,1	1648	2133	29,4
Кіровоградська	609	782	28,4	88	112	27,3	795	1047	31,7
*Луганська	33		-100	4		-100	37		-100
Львівська	1797	2001	11,4	238	220	-7,6	2353	2625	11,6
*Миколаївська	776	1060	36,6	115	120	4,3	995	1364	37,1
Одеська	1157	1568	35,5	137	192	40,1	1433	1829	27,6
Полтавська	789	974	23,4	95	126	32,6	982	1249	27,2
Рівненська	623	719	15,4	131	121	-7,6	747	910	21,8
Сумська	604	711	17,7	63	58	-7,9	733	852	16,2
Тернопільська	540	563	4,3	96	76	-20,8	741	717	-3,2
*Харківська	867	1404	61,9	148	193	30,4	979	1731	76,8
*Херсонська	75	155	106,7	13	26	100	95	219	130,5
Хмельницька	624	727	16,5	123	121	-1,6	787	929	18
Черкаська	545	675	23,9	106	117	10,4	664	804	21,1
Чернігівська	558	661	18,5	95	86	-9,5	686	821	19,7
Чернівецька	371	510	37,5	72	55	-23,6	452	631	39,6
Севастополь									
ЗАГАЛОМ	18628	23642	26,9	2791	3053	9,4	23145	29502	27,5

* Регіони, в яких рівень аварійності істотно знизився через тимчасову окупацію та ведення постійних бойових дій.

Ці статистичні дані свідчать про необхідність негайних заходів для запобігання дорожнім травмам та смертям.

Постановка проблеми полягає в тому, що на дорогах спостерігається низка факторів, які сприяють збільшенню ризику дорожньо-транспортних пригод. Наприклад, неправильна поведінка водіїв, а саме недотримання вимог Правил дорожнього руху, брак адекватних правових норм, неякісний стан дорожнього покриття та неефективна система безпеки транспортних засобів. Крім того, використання телефонів під час водіння, перевищення швидкості та керування в нетверезому стані також є серйозними факторами ризику зіткнень транспортних засобів та наїздів на пішоходів. Зростаюча міська агломерація та зростання автопарку додатково поглиблюють цю проблему, збільшуючи об'єм транспортних засобів на дорогах та збільшуючи ймовірність конфліктів (ДТП) між різними видами транспорту.

Основна проблема полягає в потребі розробки і впровадження ефективних стратегій та програм, які б забезпечили покращення безпеки дорожнього руху та зниження кількості дорожньо-транспортних пригод. Такі заходи мають бути комплексними та містити правові, технічні, освітні та культурні аспекти для максимальної ефективності.

Аналіз дослідження проблеми. Аналізуючи проблему дорожньо-транспортних пригод, було виявлено кілька основних факторів, які впливають на безпеку на дорогах. Насамперед неправильна поведінка водіїв, така як перевищення швидкості, відволікання уваги від дороги або вживання алкоголю, є однією з головних причин дорожніх пригод. Інші фактори, такі як погані дорожні умови, брак адекватної інфраструктури для пішоходів, велосипедистів, водіїв скутерів, електросамокатів та низька ефективність систем безпеки автомобілів також роблять свій внесок у зростання аварійності на дорогах. Дослідження показало, що ефективність заходів безпеки може варіюватися залежно від контексту та різних чинників. Наприклад, впровадження правил дорожнього руху для всіх учасників (також водіїв скутерів та електросамокатів) та посилення контролю може сприяти зниженню кількості дорожніх пригод у загальній статистиці на території нашої країни. Крім того, важливим аспектом є аналіз успішних практик та інновацій у сфері безпеки дорожнього руху. Наприклад, використання передових технологій, таких як системи автоматичного гальмування транспортних засобів або системи контролю тривалості уваги водіїв, може значно зменшити ризик дорожніх пригод.

Мета статті – аналіз проблеми дорожньо-транспортних пригод і розгляд сучасних стратегій та підходів до їх запобігання.

Виклад основного матеріалу. Вважаємо, що штрафи за порушення Правил дорожнього руху (ПДР) є одним з ефективних інструментів для забезпечення дисципліни на дорогах та підвищення безпеки руху. Зазвичай вони встановлюються відповідно до ступеня серйозності порушення і можуть містити штрафи у вигляді грошових сум, відрахування штрафних балів, позбавлення водійських прав або інші санкції. Наприклад, за такі порушення, як перевищення швидкості, проїзд на червоне світло, водіння у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, використання мобільного телефону під час водіння та інші, передбачені відповідними статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення, можуть бути накладені штрафи та вилучення водійського посвідчення [3].

Розмір штрафу може визначатися законодавством кожної країни чи регіону, і він зазвичай залежить від вагомості порушення та повторності вчинення порушення. На нашу думку, високі штрафи можуть діяти як засіб впливу на водіїв та спонукати їх дотримуватися правил, що сприяє зменшенню кількості дорожніх пригод та підвищенню безпеки на дорогах.

Правила дорожнього руху, які були схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306, встановлюють визначені норми для контролю за рухом на дорогах [2].

Ці Правила визначають порядок початку руху, зміни напрямку руху, розташування транспортних засобів і пішоходів, вибір швидкості руху та відстані, обгін, паркування, перетин перехресть, пішохідних переходів і залізничних переїздів, зупинки громадського транспорту, використання зовнішнього освітлення, правила пересування пішоходів, рух велосипедистів, а також організацію руху та забезпечення його безпеки (згідно з частиною третьою статті 41 Закону України “Про дорожній рух”) [1].

За порушення цих Правил може бути застосована адміністративна, кримінальна або цивільно-правова відповідальність. Правила дорожнього руху встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України. Інші нормативні акти, що стосуються особливостей дорожнього руху (перевезення спеціальних вантажів, експлуатація транспортних засобів окремих видів, рух на закритій території тощо), повинні ґрунтуватися на вимогах цих Правил [2].

Серед засобів, які держава застосовує для боротьби з порушенням законодавства про дорожній рух, найважливіше місце посідає адміністративна відповідальність. Зокрема, дієвим засобом у боротьбі з правопорушеннями у сфері безпеки дорожнього руху є адміністративні превентивні заходи й заходи примусу [9]. Адміністративна відповідальність застосовується відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення у разі вчинення порушень, пов’язаних з дорожнім рухом. Ці порушення містять дотримання правил дорожнього руху та норм безпеки на дорозі. Особами, які можуть бути піддані адміністративній відповідальності, є фізичні особи (громадяни України, іноземці та особи без громадянства), які досягли 16-річного віку [3].

Зазвичай порушення правил дорожнього руху, що підпадають під адміністративну відповідальність, мають формальний характер. Для накладення санкцій достатньо встановлення факту порушення правил безпеки на дорозі та управління транспортними засобами. У більшій частині випадків не потрібно доводити причинно-наслідковий зв’язок між порушенням та можливими наслідками. Органи внутрішніх справ, зокрема працівники підрозділів МВС, що відповідають за безпеку дорожнього руху, накладають санкції за порушення правил дорожнього руху. У разі, якщо передбачено вилучення транспортних засобів, громадські роботи, позбавлення водійських прав або інші санкції, рішення приймається судом [3].

Цивільно-правова відповідальність за порушення Правил дорожнього руху (ПДР) може виникати у випадках, коли дії водіїв або інших учасників дорожнього руху призводять до матеріальної шкоди чи травмування інших осіб або завдають шкоди майну [4].

Наприклад, якщо внаслідок аварії, яка сталася через порушення правил дорожнього руху, постраждалий водій чи пасажир подає позов до винного водія на відшкодування збитків, пов’язаних з медичними витратами, втратою доходів, ремонтом автомобіля тощо, то винний водій може бути зобов’язаний відшкодувати завдану шкоду.

У разі порушення правил дорожнього руху, які призводять до матеріальних чи моральних збитків, потерпілий має право на відшкодування збитків через звернення до суду з позовом про цивільно-правову відповідальність. Суд може прийняти рішення про відшкодування завданої шкоди винним у порушенні правил дорожнього руху особам.

Отже, цивільно-правова відповідальність за порушення Правил дорожнього руху передбачає відшкодування матеріальних і моральних збитків, завданих іншим особам унаслідок таких порушень. Цивільне законодавство передбачає, що особа, чії дії призвели до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, може бути притягнута до відшкодування повної або часткової суми завданої матеріальної та моральної шкоди, залежно від характеру та обставин порушення. Це передбачено в главі 82 Цивільного кодексу України [4].

Згідно зі статтею 1187 Цивільного кодексу України, транспортний засіб вважається джерелом підвищеної небезпеки. Внаслідок цього власник (або водій) транспортного засобу може нести матеріальну відповідальність за заподіяну шкоду цим транспортним засобом [4].

Кримінальна відповідальність за порушення правил дорожнього руху передбачається у випадках, коли порушення спричинило тяжкі наслідки, такі як смерть чи тяжке тілесне ушкодження іншої особи, або коли водій вчинив порушення у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння [5].

Наприклад, якщо водій, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, скоїв дорожньо-транспортну пригоду, внаслідок якої постраждала інша особа, він може бути притягнутий до кримінальної відповідальності за статтею про “перевищення меж п'янства”. У таких випадках винуватець може бути притягнутий до кримінальної відповідальності, яка передбачає більш серйозні покарання, такі як позбавлення волі, штрафи або інші заходи, встановлені Кримінальним кодексом України.

Порушення правил дорожнього руху, що призвело до заподіяння середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень, а також у разі смерті потерпілих, спричиняє настання кримінальної відповідальності. Якщо водій транспортного засобу винуватий у вчиненні дорожньо-транспортної пригоди, йому може бути застосована стаття 286 Кримінального кодексу України, що стосується порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Покарання визначається залежно від ступеня тяжкості тілесних ушкоджень. За заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження винуватець може бути позбавлений волі на строк від трьох до восьми років або засуджений до штрафу від трьох до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У разі смерті потерпілого або тяжкого тілесного ушкодження, покарання може бути більш суворим, включаючи позбавлення волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк до трьох років [5]. Нижче наведено статистику дорожньо-транспортних пригод за видами за період з 01.01.2023 по 31.12.2023 [8].

Дорожньо-транспортні пригоди за видами за період з 01.01.2023 по 31.12.2023

Вид автопригоди	ДТП з загиблими та/або травмованими	Загинуло осіб	Травмовано осіб
ЗІТКНЕННЯ	9792	1023	14830
НАЇЗД НА ПІШОХОДА	6499	931	6006
НАЇЗД НА ПЕРЕШКОДУ	2918	429	3620
ПЕРЕКИДАННЯ ТЗ	2068	375	2673
НАЇЗД НА ВЕЛОСИПЕДИСТА	1447	214	1299
НАЇЗД НА ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ, ЩО СТОЇТЬ	474	62	605
ПАДІННЯ ПАСАЖИРА	372	17	382
НАЇЗД НА ТВАРИН	42	2	46
НАЇЗД НА ГУЖОВИЙ ТРАНСПОРТ	19	0	30
ПАДІННЯ ВАНТАЖІВ	11	0	11
ВСЬОГО в Україні	23 642	3053	29 502

Статтею 286-1 Кримінального кодексу України передбачено відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами у стані сп'яніння. Покарання за цю статтю може бути ще більш суворим, залежно від наслідків вчиненого правопорушення [5].

У випадку, коли пішохід вважається винуватим за вчинення дорожньо-транспортної пригоди, йому загрожує відповідальність за порушення чинних на транспорті правил, норм і стандартів. Відповідно до статті 291 Кримінального кодексу України, він може бути засуджений до штрафу або позбавлення волі на строк до п'яти років [5].

Ефективність заходів щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам...

У цій статті згадаємо підхід Польщі до запобігання дорожньо-транспортним пригодам та зазначимо, що впровадження в українське законодавство польського досвіду з цього питання може бути корисним з різних позицій.

Стандарти безпеки на дорогах: Польща має розвинуту систему правил дорожнього руху та безпеки на дорогах. Україна може взяти на озброєння деякі з цих стандартів, які допоможуть знизити кількість ДТП.

Адаптація стандартів: Україна може взяти на озброєння деякі з розвинутих стандартів безпеки на дорогах, які успішно застосовуються в Польщі. Це, зокрема, правила щодо швидкості руху, перевірки технічного стану автомобілів, безпеки пішоходів та інші аспекти, які допоможуть зменшити кількість дорожньо-транспортних пригод (ДТП) в Україні.

Впровадження найкращих практик: Уряд України може вивчати та адаптувати найкращі практики, які успішно використовуються в Польщі, у своїй системі безпеки на дорогах. Це, зокрема, ефективні методи патрулювання доріг, організація безпечних зон для пішоходів та інші стратегії, які допоможуть знизити рівень аварійності на дорогах.

Міжнародний обмін досвідом: зміцнення співпраці між Україною та Польщею у сфері безпеки на дорогах може стати основою для обміну досвідом. Це, зокрема, проведення спільних навчальних заходів, семінарів та обміну кращими практиками між експертами обох країн.

Адаптація законодавства: Україна може переглянути та адаптувати своє законодавство в сфері безпеки на дорогах з урахуванням польського досвіду. Це, зокрема, впровадження нових правил, які допоможуть зменшити кількість ДТП та покращити безпеку всіх учасників дорожнього руху.

Профілактичні заходи: Польща активно впроваджує профілактичні кампанії щодо безпеки на дорогах, наприклад, з метою усвідомлення ризиків або попередження вживання алкоголю перед керуванням автомобілем. Ці заходи можуть бути використані в Україні для підвищення обізнаності та свідомості громадян [10].

Заходи для усвідомлення ризиків: профілактичні заходи, впроваджені в Польщі, спрямовані на підвищення обізнаності громадян щодо ризиків, пов'язаних з порушенням правил дорожнього руху та недбалого керування автотранспортом [10].

Попередження алкогольного вживання перед керуванням: особливу увагу надають просвітницьким заходам, спрямованим на попередження вживання алкоголю перед керуванням автомобілем, що допомагає знизити кількість дорожньо-транспортних пригод і їх наслідків.

Технологічні рішення: Польща використовує сучасні технології, такі як системи безпеки на дорогах та відеоспостереження, для виявлення порушень правил дорожнього руху [10]. Подібні рішення можуть бути впроваджені в Україні для поліпшення безпеки на дорогах.

Наведемо приклади:

Встановлення додаткового освітлення: на пішохідних переходах, де відзначено підвищену аварійність, розглядається можливість встановлення додаткових джерел світла, таких як фари або світлодіодні ліхтарі.

Використання рефлектуючих (світловідбиваючих) елементів: застосування рефлектуючих матеріалів на дорожніх знаках, огороженнях та пішохідних переходах може значно підвищити видимість для водіїв, зокрема в умовах обмеженого освітлення та більше забезпечити безпеку дорожнього руху.

Регулярна перевірка та обслуговування: важливо систематично перевіряти та підтримувати в належному стані освітлення на пішохідних переходах, виконуючи ремонт та заміну пошкоджених світлових приладів.

Оцінка ефективності освітлення: проведення аналізу ефективності освітлення на пішохідних переходах дасть змогу виявити слабкі місця та за потреби вжити заходів для їх поліпшення.

Залучення громадськості: важливо також залучити громадськість до виявлення проблемних місць і наголосити на важливості належного освітлення для забезпечення безпеки пішоходів.

Застосування цих заходів спрямоване на забезпечення безпеки пішоходів та зменшення ризику ДТП на пішохідних переходах в умовах обмеженого освітлення.

Освітлення на аварійно небезпечних ділянках пішохідних переходів вважається одним з важливих технічних засобів для запобігання дорожньо-транспортним пригодам (ДТП). Воно допомагає покращити видимість та сприяє своєчасному виявленню пішоходів водіями, особливо в умовах обмеженого освітлення або поганих погодних умов. Забезпечення належного освітлення на пішохідних переходах може виявитися критичним для зниження ризику дорожньо-транспортних пригод, особливо у місцях з великим потоком транспорту та пішоходів.

Правові норми та покарання: Україна може переглянути польське законодавство щодо дорожньої безпеки та використовувати його для удосконалення власних правових норм і системи покарань за порушення правил дорожнього руху.

Запозичення норм з законодавства Польщі може бути корисним для України в плані підвищення рівня безпеки на дорогах та зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод. Деякі з потенційних норм, які можна розглядати для запозичення, містять: підвищення штрафних санкцій за порушення правил дорожнього руху, зокрема за вживання алкоголю перед керуванням автотранспортом та інші серйозні порушення, що загрожують безпеці.

На нашу думку, Україна може розглянути можливість встановлення більш диференційних штрафних санкцій за порушення правил дорожнього руху, які становлять серйозну загрозу безпеці на дорозі. Один з таких прикладів – підвищення штрафів за вживання алкоголю перед керуванням автотранспортом. Зокрема, можна встановити штрафи на рівні, що відображає велику небезпеку такого порушення, і зазначити їх у прямій пропорції до вмісту алкоголю в крові водія. Додатковими прикладами можуть бути підвищення штрафів за порушення таких правил, як перевищення швидкості, проїзд на червоне світло, відмова від використання ременів безпеки та інші серйозні порушення, які можуть призвести до дорожньо-транспортних пригод. Обов'язкове використання ременів безпеки та дитячих автомобільних крісел для всіх пасажирів, що є важливим аспектом зменшення тяжкості травм у разі дорожньо-транспортних пригод. Відповідно за невикористання ременів безпеки або дитячих автомобільних крісел можуть передбачатися адміністративні штрафи у значній сумі та можливість позбавлення права керування автомобілем на певний строк. Такі санкції мають захистити пасажирів від тяжких травм у разі дорожньо-транспортних пригод.

Підвищення вимог до технічного стану автотранспортних засобів та обов'язковість періодичних технічних оглядів, що сприятиме зниженню кількості аварій через технічні несправності. Наприклад, Україна може зазначити у своєму законодавстві обов'язковість періодичних технічних оглядів для всіх автотранспортних засобів з певною регулярністю, яка відповідає міжнародним стандартам безпеки на дорогах. Водночас можна зазначити чіткі вимоги до технічного стану автомобілів, які мають бути дотримані власниками автотранспортних засобів перед проходженням технічного огляду. Наприклад, вимоги до гальмівної системи, системи освітлення, стану шин, а також до екологічних показників.

Додатковим заходом може бути зазначення в законодавстві жорстких штрафних санкцій для власників автомобілів, які використовують автотранспортні засоби з технічними несправностями, а також суворих покарань для станцій технічного огляду, які неправомірно пропускають несправні автотранспортні засоби.

Запровадження примусових програм освіти та просвітництва щодо безпеки на дорогах для водіїв та пішоходів, з обов'язковим вивченням Правил дорожнього руху України, що сприятиме підвищенню свідомості про правила дорожнього руху та ризику на дорозі [10]. Наприклад, Україна може запровадити широкомасштабні програми освіти та просвітництва щодо безпеки на дорогах для водіїв та пішоходів на добровільних засадах. Ці програми можуть охоплювати навчальні курси, семінари, інформаційні кампанії та інші заходи, спрямовані на підвищення свідомості громадян про правила дорожнього руху та ризику на дорозі.

Ефективність заходів щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам...

Наприклад, можна проводити навчальні курси для водіїв з акцентом на важливість дотримання правил дорожнього руху, безпечну їзду та усвідомлення наслідків порушень. Для пішоходів можуть бути організовані інформаційні кампанії та тренінги з правил безпечного переходу дороги, використання пішохідних переходів та усвідомлення ризиків на дорозі.

Ці програми мають на меті підвищити рівень обізнаності та відповідальності серед учасників дорожнього руху та зменшити кількість дорожньо-транспортних пригод.

Стимулювання використання альтернативних видів транспорту, таких як велосипеди та громадський транспорт, що сприятиме зменшенню автомобільного трафіку та загальному покращенню безпеки на дорогах. Ці норми вже успішно застосовуються в Польщі та можуть стати корисними для впровадження в українському законодавстві з метою підвищення безпеки на дорогах.

Обмін досвідом: важливою складовою частиною є обмін досвідом між країнами. Україна може вивчати польський досвід у сфері безпеки на дорогах та адаптувати його до своїх потреб.

Наприклад, Україна може активно співпрацювати з Польщею у сфері безпеки на дорогах та обмінюватись досвідом у цій галузі. Можливість вивчення польського досвіду може допомогти Україні вдосконалити власні підходи до запобігання дорожньо-транспортним пригодам та зменшити їх кількість. Наприклад, Україна може вивчати польський досвід у впровадженні ефективних програм освіти щодо безпеки на дорогах, вдосконаленні правових норм та системи покарань за порушення правил дорожнього руху, а також у сфері організації дорожнього руху та інфраструктури. Цей обмін досвідом може сприяти зростанню рівня безпеки на дорогах в Україні та сприяти зменшенню кількості дорожньо-транспортних пригод. Враховуючи подібність українських та польських умов на дорогах і схожість в проблемах, використання польського досвіду може стати важливим кроком для підвищення безпеки на дорогах в Україні. Деякі з описаних мною варіантів запобігання дорожньо-транспортним пригодам вже впроваджені і впроваджуються в українському законодавстві відповідно до Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні, а саме: Встановлення єдиних технічних вимог і правил застосування на транспорті загальноного користування пристроїв для зовнішньозвукового інформування пасажирів з порушенням зору [6].

Висновки. На основі проведеного аналізу статистики та законодавства можна зробити такі висновки:

Запобігання дорожньо-транспортним пригодам: проблема ДТП залишається актуальною та потребує комплексного підходу для зменшення причин виникнення дорожньо-транспортних пригод, їх кількості та наслідків.

Сучасні стратегії та підходи. Нові технології, підвищення свідомості громадськості та впровадження суворих правових норм сприяють зменшенню ризику ДТП. Вплив законодавства на безпеку на дорогах: законодавчі зміни, такі як підвищення штрафів та введення нових правил, можуть впливати на поведінку учасників дорожнього руху та знижувати кількість пригод. Необхідність обміну досвідом: важливим є обмін досвідом між країнами, що дасть змогу вивчити кращі практики та адаптувати їх для власних потреб. Комплексний підхід: зменшення ризику ДТП потребує комплексного підходу, який містить технічні, правові, освітні та профілактичні заходи.

Усі ці висновки підкреслюють важливість спільних зусиль усіх зацікавлених сторін, зокрема уряду, правоохоронних органів, громадськості та бізнесу для ефективного зменшення ризику ДТП та підвищення безпеки на дорогах. З метою покращення безпеки на дорогах та запобігання дорожньо-транспортним пригодам (ДТП) важливо враховувати різні аспекти, що охоплюють як технічні, так і організаційні та правові заходи.

Проведений аналіз свідчить про те, що сучасні стратегії та підходи до управління безпекою на дорогах спрямовані на комплексність. Технічні інновації, такі як системи попередження зіткнень, адаптивне освітлення та електронні системи допомоги водієві та іншим учасникам дорожнього руху, сприяють покращенню безпеки на дорогах. Однак успішне впровадження та ефективність цих технологій часто залежать від їх взаємодії з правовими нормами та стандартами.

Підвищення штрафних санкцій за порушення Правил дорожнього руху, які загрожують безпеці, та обов'язкове використання ременів безпеки для всіх пасажирів є важливими аспектами. Такі заходи можуть значно впливати на покращення безпеки на дорогах, знижуючи ризик та тяжкість наслідків ДТП.

Удосконалення системи перевірок технічного стану автотранспортних засобів та впровадження періодичних технічних оглядів також має велике значення. Це може сприяти вчасному виявленню та усуненню технічних несправностей, що можуть стати причиною ДТП.

Освітні та просвітницькі програми як примусового характеру, так і на добровільних засадах, також відіграють важливу роль у зменшенні кількості ДТП. Інформування водіїв та пішоходів про Правила дорожнього руху, ризики та безпечність дорожнього спілкування може значно підвищити їхню свідомість та відповідальність на дорозі.

Окрім того, важливим аспектом є обмін досвідом між країнами. Україна може вивчити та адаптувати до власних потреб найкращі практики з інших країн Європи, зокрема таких як Польща, у сфері забезпечення безпеки на дорогах.

Отже, для досягнення значного зменшення рівня ДТП потрібний комплексний підхід, що охоплює як технічні, так і правові, освітні та організаційні аспекти. Спільні зусилля уряду, громадськості та інших сторін можуть призвести до покращення забезпечення безпеки на дорогах та зменшення кількості ДТП і їх наслідків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
2. Про Правила дорожнього руху: Постанова Кабінета Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF/page#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. № 80731-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 р. № 435IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Про затвердження Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року: Постанова Кабінета Міністрів України від 21.12.2020 р. № 1287. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1287-2020-%D0%BF#Text>
7. Методичні вказівки для слухачів ЦНПП УКУДАЗТ, м. Харків (2014), с. 5.
8. Статистика ДТП в Україні за 2023 рік: DTP 12-2023. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/statystyka/>
9. Тімашов Віктор, Грицаєнко Яна. (2020). Адміністративно-правова відповідальність за порушення правил дорожнього руху. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.31>, с. 187. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/32.pdf>
10. Małopolska, Правила дорожнього руху в Польщі. URL: https://brd.malopolska.pl/wp-content/uploads/2023/03/broszuraPOL-UKR__162x235_SKLAD-2023-02-09.pdf

REFERENCES

1. **Pro dorozhnij rux** [On road traffic: Law of Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 30.06.1993 r. No. 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> [In Ukrainian].
2. **Pro Pravyla dorozhnogo ruxu** [On the Rules of the Road: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] : Postanova Kabineta Ministriv Ukrayiny vid 10.10.2001 r. No. 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF/page#Text> [In Ukrainian].
3. **Kodeks Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya** [Code of Ukraine on Administrative Offenses] : Zakon Ukrayiny vid 07.12.1984 r. No. 80731-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [In Ukrainian].
4. **Cyvilnyj kodeks Ukrayiny** [Civil Code of Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 16.01.2003 r. No. 435IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [In Ukrainian].
5. **Kryminalnyj kodeks Ukrayiny** [The Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 05.04.2001 r. No. 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [In Ukrainian]. [in Ukrainian].

6. *Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi programy pidvy shhennya rivnya bezpeky dorozhn`ogo ruxu v Ukraini na period do 2023 roku* [On approval of the State Program for Improving Road Safety in Ukraine for the period up to 2023] : Postanova Kabineta Ministriv Ukrainy vid 21.12.2020 r. # 1287. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1287-2020-%D0%BF#Text> [In Ukrainian].

7. *Metodychni vkazivky dlya sluxachiv CzNPP UKRDAZT*, m. Xarkiv (2014), p. 5. [In Ukrainian].

8. *Statystyka DTP v Ukraini za 2023 rik*: DTP 12-2023. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/statystyka/> [In Ukrainian].

9. Timashov, Viktor, Gryczayenko, Yana. (2020). *Administratyvno-pravova vidpovidalnist za porushennya pravyl dorozhnogo ruxu* [Administrative and legal liability for violation of traffic rules]. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.31>, p. 187. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/32.pdf> [In Ukrainian].

10. *Malopolska, Pravy'la dorozhn'ogo ruxu v Polshhi* [Traffic rules in Poland]. URL: https://brd.malopolska.pl/wp-content/uploads/2023/03/broszuraPOL-UKR__162x235_SKLAD-2023-02-09.pdf [In Ukrainian].

Дата надходження: 23.03.2024 р.

Oleksandr DAVYDOVYCH

Lviv Polytechnic National University,
Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
Postgraduate student of the International
and Criminal Law Department
o.o.davydovych@gmail.com

ORCID iD : <https://orcid.org/0009-0003-2710-2605>

EFFECTIVENESS OF MEASURES TO PREVENT ROAD ACCIDENTS: AN OVERVIEW OF CURRENT STRATEGIES AND APPROACHES

This article investigates the problem of road traffic accidents (RTA) and reviews current strategies and approaches to prevent and reduce them. The significance of this problem is that the health of road users and the safety of vehicle traffic on roads is one of the most important global societal issues, especially with the continuous growth in the number of vehicles and the pace of urban activity. The article examines various aspects of road traffic accident prevention, including legal, technical, psychological and educational measures. It analyzes current trends in the development and implementation of road safety programs, as well as successful practices to reduce the number of accidents and injuries on the roads. Based on a study of the effectiveness of various strategies and programs aimed at reducing the number of accidents and casualties in traffic accidents, the article provides information on which measures are most effective and how they can be implemented in different contexts. In addition, it emphasizes the importance of cooperation between the authorities, public organizations and citizens in implementing road safety. The article also discusses in detail the importance of preventive measures, which may include educational campaigns and awareness-raising activities on vehicle safety on the roads. It also analyzes the legal norms and penalties for violations of traffic rules and the possibility of studying and using the experience of other countries, in particular Poland, in ensuring the safety of vehicles on the roads. The concluding part of the article discusses the prospects for the future development of road safety systems and the challenges that may arise in the future. The findings of this study can be useful for policy makers, researchers, and road safety professionals to improve road safety and reduce the number of road traffic accidents.

Key words: road traffic accidents; road safety; road traffic accident prevention; safety strategies; approaches to accident prevention; effectiveness of measures; technical and legal measures; educational programs; interaction between road users; prospects for the development of safety systems; driver.